

S P R Á V A

Správa o stave ochrany práce a o činnosti orgánov štátnej správy v
oblasti inšpekcie práce za rok 2017

Číslo úlohy : 401

Správu predkladá : Ing. Peter Klec - vedúci inšpektor práce
Oľga Tallová – referent informatiky

Správu schválil: Ing. Daniel Hrabko - hlavný inšpektor práce

Rozdeľovník: 1 x NIP Košice
1 x IP Prešov

1. Úvod

Správa o stave ochrany práce a o činnosti orgánov štátnej správy v oblasti inšpekcie práce je vypracovaná na základe úlohy č.401 vyplývajúcej z Plánu hlavných úloh Národného inšpektorátu práce na rok 2017. Táto správa je vypracovaná v zmysle stanovenej osnovy a na základe podkladov a výstupov z informačného systému ochrany práce (ďalej len ISOP).

Cieľom tejto správy je na základe zaznamenaných výsledkov príslušného inšpektorátu práce v jednotlivých oblastiach dozoru zhodnotiť dosiahnuté výsledky a tým aj stav ochrany práce v Prešovskom kraji za rok 2016.

2. Orgány inšpekcie práce

Inšpekcia práce je dozor, uplatňovanie sankčných oprávnení v prípade zistenia nedostatkov a poskytovanie bezplatného poradenstva o spôsoboch, ako najúčinnnejšie dodržiavať právne predpisy, ktoré podliehajú dozoru inšpektorátov práce.

Vykonávanie inšpekcie práce na území Prešovského samosprávneho kraja zabezpečuje Inšpektorát práce Prešov, na čele ktorého stojí hlavný inšpektor práce. Inšpektorát práce Prešov riadi a kontroluje Národný inšpektorát práce Košice (ďalej len NIP).

Kompetenčným zákonom inšpekcie práce v Slovenskej republike je zákon č. 125/2006 Z. z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len zákona č.125/2006 Z. z.).

3. Ciele, úlohy a priority orgánov inšpekcie práce v roku 2017

Rámcovým cieľom Inšpektorátu práce Prešov bolo svojou činnosťou prispieť k napĺňaniu štátnej politiky v oblasti ochrany práce.

Inšpektoráty práce boli zriadené za účelom presadzovania plnenia právnych ustanovení týkajúcich sa pracovných podmienok a ochrany zamestnancov pri práci, predovšetkým predpisov o pracovnom čase, mzdách, bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci (ďalej len BOZP), pri zamestnávaní osobitných skupín zamestnancov ako sú tehotné ženy, matky do konca deviateho mesiaca po pôrode, dojčiace ženy, mladiství a zamestnanci so zdravotným postihnutím.

Vzhľadom k vzťahu nadriadenosti zamestnávateľov a podriadenosti zamestnancov pri výkone závislej práce v pracovnoprávných vzťahoch bola základnou úlohou inšpektorátov práce účinná ochrana zamestnancov pri výkone práce vrátane ochrany ich nárokov vyplývajúcich z týchto pracovnoprávných vzťahov.

Konkrétne ciele v oblasti inšpekcie práce boli dané Plánom hlavných úloh Národného inšpektorátu práce na rok 2017. Plán hlavných úloh určoval konkrétne plánované úlohy a zamerania výkonu dozoru v rámci inšpekcie práce na príslušný kalendárny rok 2017. Odzrkadľoval aktuálne potreby a požiadavky vyplývajúce z celospoločenského záujmu štátu, ale odzrkadľoval aj požiadavky príslušných orgánov a organizácii EÚ. Úlohy vyplývajúce z Plánu hlavných úloh Národného inšpektorátu práce na rok 2017 boli dopĺňané v priebehu roka 2017 o mimoriadne úlohy na základe požiadaviek Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Konfederácie odborových zväzov alebo Asociácie zamestnávateľských zväzov.

4. Prehľad kontrolovaných subjektov

Orgány inšpekcie práce vykonali v roku 2017 inšpekciu práce spolu v 2.526 subjektoch, čo je o 472 subjektov menej (v počte skontrolovaných subjektov sme zaznamenali pokles o 16 %) ako v minulom roku 2016 (2.998).

Ďalšie údaje týkajúce sa kontrolovaných subjektov podľa ich právnej formy a počtu zamestnancov sú uvedené v prílohe tejto správy v tabuľke č. 1.

V členení podľa právnej formy bolo najviac kontrol vykonaných v spoločnostiach s ručením obmedzeným (1.230 subjektov, 48,69 % podiel z celkového počtu skontrolovaných subjektov) a u podnikateľov - fyzických osôb zapísaných a nezapísaných v obchodnom registri (765 subjektov, 30,28 % podiel z celkového počtu skontrolovaných subjektov), následne u zahraničných osôb (222 subjektov, 8,78 % podiel z celkového počtu skontrolovaných subjektov) a v akciových spoločnostiach (107 subjektov, 4,23 % podiel z celkového počtu skontrolovaných subjektov).

Podľa odvetvovej klasifikácie pracovných činností SK NACE bolo najviac kontrol vykonaných v odvetví veľkoobchodu a maloobchodu (G 4547, a to 717 subjektov, 28,38% podiel z celkového počtu skontrolovaných subjektov), dopravy a skladovania (H 4953, a to 448 subjektov, 17,73% podiel z celkového počtu skontrolovaných subjektov), v oblasti stavebníctva (F 4143, a to 324 subjektov, 12,82 % z celkového počtu skontrolovaných subjektov) a v oblasti priemyselnej výroby (C 1033, a to 315 subjektov, 12,47% podiel z celkového počtu skontrolovaných subjektov).

Z hľadiska rozdelenia subjektov podľa počtu zamestnancov bolo najviac výkonov inšpekcie práce vykonaných v subjektoch s počtom zamestnancov do 9 (1.038 subjektov, 41,09 % podiel z celkového počtu skontrolovaných subjektov). Inšpekcia práce bola vykonaná aj u fyzických osôb, ktoré sú podnikateľmi, ale nie sú zamestnávateľmi (811 subjektov, 32,10 % podiel z celkového počtu skontrolovaných subjektov). Inšpekcia práce bola zameraná hlavne na malé podniky s počtom zamestnancov do 50 (2.273 subjektov, 89,98 % podiel z celkového počtu skontrolovaných subjektov). Pri výbere subjektov boli zohľadňované hlavne priority inšpekcie práce.

Zdrojom informácií o počtoch kontrolovaných subjektov je informačný systém inšpekcie práce (ďalej ISOP).

5. Zistenia dozorného orgánu v kontrolovaných subjektoch

V roku 2017 bolo zistených 2.170 nedostatkov, čo predstavuje pokles o 114 nedostatkov, t.j. pokles o 5 % oproti predchádzajúcemu roku 2016.

Podrobnejšie údaje o počtoch zistených nedostatkov v jednotlivých oblastiach výkonu inšpekcie práce podľa kódu výkonu a SK NACE sú uvedené v prílohe tejto správy v tabuľkách č. 3 a 4.

Prehľad porušení predpisov a porovnanie počtu nedostatkov zistených v tých istých objektoch s predchádzajúcim rokom 2016 v percentuálnom vyjadrení uvádza tabuľka č. 3.

V členení podľa SK NACE bolo zistených najviac nedostatkov v odvetví priemyselnej výroby v počte 413 nedostatkov, čo predstavuje mierny pokles oproti roku 2016 o 28 nedostatkov (1,29 %). Druhý najvyšší počet nedostatkov bol zistený v odvetví dopravy a skladovania v počte 383 nedostatkov, čo predstavuje pokles oproti roku 2016 o 106 nedostatkov (4,88 %). Za tým nasleduje odvetvie veľkoobchodu a maloobchodu a opráv motorových vozidiel s počtom 339 nedostatkov, čo rovnako predstavuje pokles nedostatkov oproti roku 2016 o 37 nedostatkov (1,70 %), odvetvie stavebníctva s 231 nedostatkami, čo predstavuje mierny nárast v počte nedostatkov oproti roku 2016 o 3 nedostatky a odvetvie ubytovacích a stravovacích služieb s počtom 120 nedostatkov, čo predstavuje mierny pokles oproti roku 2016 o 9 nedostatkov. Tieto počty nedostatkov sú zhruba porovnateľné a sú na úrovni roku 2016 (mierne menej nedostatkov o 5 %, čo v počte nedostatkov sme zaznamenali menej o 114 nedostatkov).

Oblasť BOZP

V oblasti BOZP (položky s kódmi 0100 až 1000 a položka s kódom 1300 v prílohe, tabuľka č. 3) bolo v roku 2017 zistených 1.332 nedostatkov, t.j. 61,38% podiel z celkového počtu zistených nedostatkov.

Najvyšší počet nedostatkov v počte 248 nedostatkov (11,42%) bol zistený v súvislosti s prevádzkovými budovami a objektmi, čo predstavuje nárast oproti roku 2016 o 27 nedostatkov 1,24 %. Druhý najvyšší počet nedostatkov bol zistený v súvislosti s prevádzkou a technickým stavom vyhradených technických zariadení (ďalej VTZ), v počte 214 nedostatkov (9,86% podiel k počtu všetkých zistených nedostatkov), čo predstavuje zhruba rovnakú úroveň počtu nedostatkov ako bol zistený v roku 2016 (menej o 4 nedostatky). V oblasti riadenia BOZP bolo zistených 162 nedostatkov, čo predstavuje mierny nárast v počte nedostatkov oproti roku 2016 o 0,78 % (nárast o 17 nedostatkov).

V rámci dodržiavania ustanovených pracovných podmienok informačný systém ISOP síce vykazuje 440 zistených nedostatkov, z tohto počtu však až 436 nedostatkov predstavujú nedostatky v oblasti dodržiavania sociálnej legislatívy v doprave pri dodržiavaní pracovného času a doby odpočinku v doprave.

V rámci skupiny nedostatkov vzťahujúcich sa na pracovné prostredie bolo celkovo zistených 82 nedostatkov, čo predstavuje najvyšší nárast v počte nedostatkov v oblasti BOZP oproti minulému roku 2016 o 1,65%.

V rámci skupiny nedostatkov vzťahujúcich sa na osobné ochranné pracovné prostriedky (ďalej OOPP) bolo zistených 58 nedostatkov, čo predstavuje len 2,67% podiel k počtu všetkých zistených nedostatkov.

Špecifikácia zistených nedostatkov v oblasti BOZP

V oblasti prevádzkových budov a objektov sa najviac nedostatkov vyskytovalo v chýbajúcom bezpečnostnom značení budov a kontrolovaných objektov. Druhú najpočetnejšiu skupinu zistených nedostatkov boli zistené v skladovacích priestoroch ostatných. Početnosť cez 20 nedostatkov sme zaznamenali aj v prípade objektov alebo ich častí výrobného charakteru a ostatných objektov, v kotolniach a v prípade peších komunikácií.

Nedostatky v oblasti VTZ sa týkali hlavne nesplnenia povinností prevádzkovateľov VTZ EZ a preventívnych činností na VTZ ZZ v súvislosti s overovaním bezpečnosť uvedených zariadení úradnými skúškami a odbornými prehliadkami a odbornými skúškami v predpísaných lehotách a neodstraňovania nedostatkov zistených odbornými prehliadkami týchto VTZ.

V oblasti riadenia BOZP zamestnávateľa nevenovali požadovanú pozornosť jednotlivým prvkom systému riadenia BOZP. Vyšší počet nedostatkov bol zistený v súvislosti s nevykonávaním vstupných a periodických školení v oblasti BOZP, v oblasti rizikológie pri nevenovaní dostatočnej pozornosti pri hodnotení nebezpečenstiev a identifikácii rizík pri všetkých činnostiach vykonávaných zamestnancami, v kontrolnej činnosti zamestnávateľa a vo vedení predpísanej evidencie a technickej dokumentácie.

V oblasti pracovného prostredia boli najčastejšie zisťované nedostatky v súvislosti s nedostatočným osvetlením pracovísk, pri práci s chemickými faktormi a v oblasti mikroklimatických podmienok na pracoviskách, najmä sa jednalo o teplotu na pracoviskách v zimnom a letnom období a nemožnosť vetrania, prípadne prílišný prievan na pracoviskách.

Najčastejším nedostatkom v oblasti OOPP bol chýbajúci zoznam na poskytovanie a používanie účinných OOPP, resp. chyby vo vypracovaní uvedeného zoznamu a v samotnom bezplatnom pridelovaní OOPP, ktoré boli nevyhnutné k zabezpečeniu účinnej ochrany života a zdravia zamestnancov pri výkone pracovných úloh s ohľadom na všetky aspekty týkajúce sa práce.

Trhový dohľad

V oblasti trhového dohľadu bolo v roku 2017 zistených celkom 77 nedostatkov, čo predstavuje oproti roku 2016 nárast o 32 nedostatkov (41,55 %). V oblasti trhového dohľadu boli zistené nedostatky hlavne pri uplatňovaní požiadaviek na zaistenie BOZP pri povoľovaní a kolaudácii stavieb a ich zmien, ktoré zamestnávateľ a fyzická osoba, ktorá je podnikateľom a nie je zamestnávateľom, bude používať na plnenie svojich úloh. Najviac nedostatkov súviselo s „ES vyhlásením o zhode“ na strojové a elektrické zariadenia, tlakové zariadenia a zdvíhacie zariadenia, najmä čo sa týka výtáhov a rôznych strojov a zariadení.

Oblasť pracovnoprávných vzťahov

V oblasti PPV (položka s kódom 1100 až 1200 v prílohe, tabuľka č. 3) bolo v roku 2017 zistených 838 nedostatkov, t.j. 38,61 % podiel z celkového počtu zistených nedostatkov.

Najvyšší počet nedostatkov v počte 258 nedostatkov (11,89%) bol zistený v súvislosti s neposkytovaním mzdy a jej jednotlivých zložiek, náhrady mzdy a odstupného, 114 nedostatkov

(5,25 %) bolo zistených v súvislosti s neplnením povinností zamestnávateľa pri vzniku pracovného pomeru, ďalších 59 nedostatkov (2,72 %) bolo zistených v súvislosti s pracovným časom a dobou odpočinku a samotnom vedení evidencie pracovného času.

Vykonanými inšpekciami práce bolo v roku 2017 zistených celkom 835 nedostatkov spočívajúcich v porušení pracovnoprávných predpisov, právnych predpisov, ktoré upravujú štátnozamestnanecké vzťahy a právnych predpisov, ktoré upravujú zákaz nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania. Zistený počet nedostatkov znamená v porovnaní s rokom 2016 pokles o 163 nedostatkov (16,33 %).

V roku 2017 boli zistené 3 nedostatky spočívajúce v porušení záväzkov, ktoré vyplývajú z kolektívnych zmlúv.

Špecifikácia zistených nedostatkov v oblasti pracovnoprávných vzťahov (ďalej len PPV)

V oblasti neposkytovania mzdy alebo jej časti, mzdy a mzdového zvýhodnenia za prácu nadčas, mzdového zvýhodnenia za nočnú prácu a prácu vo sviatok bolo zistených najviac nedostatkov v oblasti pracovnoprávných vzťahov. V súvislosti s neposkytovaním mzdy boli častými porušeniami aj neposkytovanie mzdy vo výške minimálneho mzdového nároku ako aj nevyplácanie mzdy alebo jej časti vo výplatných termínoch alebo termínoch splatnosti mzdy. Častými nedostatkami v tejto oblasti bolo aj nevyplatenie náhrady mzdy najmä za nevyčerpanú dovolenku pri skončení pracovného pomeru.

Druhú najpočetnejšiu skupinu zistených nedostatkov v oblasti pracovnoprávných vzťahov tvorili nedostatky v oblasti vzniku pracovného pomeru. K zisteným nedostatkom súvisiacim so vznikom pracovného pomeru patrili nedostatky týkajúce sa nepridelovania práce, neuvedenia podstatných náležitostí alebo ďalších podmienok v pracovných zmluvách.

Ďalšou skupinou zistených nedostatkov, ktorých početnosť bola viac ako 50, boli nedostatky v oblasti pracovného času a prestávok v práci. Najvypuklejší problém v tejto oblasti ja v súvislosti s evidenciou pracovného času a práce nadčas, v správnom uplatňovaní fondu pracovného času a poskytovaní prestávok v práci najmä na prevádzkach, ktoré nemajú prerušené otváracie hodiny pre verejnosť.

Vo zvýšenom počte boli zisťované aj nedostatky v súvislosti s výkonom závislej práce na dohody o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru, kde dochádza k zastieraniu pracovného pomeru, porušovaniu podmienok výnimočnosti pri uzatváraní dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru. Tak ako v prípade pracovného pomeru aj v prípade dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru boli zisťované nedostatky v súvislosti s nevyplatením odmeny za vykonanú prácu alebo jej časti.

Pri kontrole povinností vyplývajúcich zo zákona č. 650/2004 Z. z. bolo skontrolovaných 21 zamestnávateľov. V týchto subjektoch bolo zamestnaných spolu 367 zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce. Za 34 zamestnancov pracujúcich v riziku nebol odvedený príspevok na DDS. V prípade 22 zamestnancov v riziku bol dôvodom neodvedenia príspevku na DDS ich odmietnutie uzatvoriť účastnícku zmluvu. Celkom 5 zamestnancov pracujúcich v riziku

nemali odvedené príspevky na DDS z dôvodu spočívajúceho na strane zamestnávateľa, a to z dôvodu neuzatvorenia zamestnávateľskej zmluvy s niektorou z doplnkových dôchodkových spoločností. Za 7 zamestnancov platil zamestnávateľ (jeden kontrolovaný subjekt) príspevky na DDS v nižšej ako zákonom ustanovenej výške.

Oblasť nelegálneho zamestnávania

Inšpektorát práce Prešov v roku 2017 vykonal inšpekciu práce v dozorovanej oblasti dodržiavania zákazu nelegálneho zamestnávania v celkovo 1847 subjektoch.

Pri výkone inšpekcie práce v roku 2017 bolo zistené nelegálne zamestnávanie v prípade 139 fyzických osôb v 66 zamestnávateľských a podnikateľských subjektoch.

Z toho v prípade 97 fyzických osôb bol zistený uzatvorený pracovnoprávny vzťah na základe pracovnej zmluvy alebo dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru, ale zamestnávateľ si nesplnil povinnosť podľa osobitného predpisu voči Sociálnej poisťovni včas alebo vôbec.

V prípade 33 fyzických osôb nebol zo strany zamestnávateľa alebo fyzickej osoby, ktorá je podnikateľom uzatvorený žiadny pracovnoprávny vzťah pri výkone závislej práce.

V prípade 4 fyzických osôb bol zistený rozpor § 2 ods. 3 zákona č.82/2005 Z. z. , t.j. porušenie zákazu nelegálneho zamestnávania v prípade výkonu práce cudzinca, ktorý sa za účelom vykonávania práce zdržiaval na našom území nelegálne.

V prípade 5 fyzických osôb bol zistený rozpor s § 2 ods. 2c zákona č. 82/2005 Z. z., t. j. porušenie zákazu nelegálneho zamestnávania v prípade výkonu práce štátneho príslušníka tretej krajiny, kde neboli splnené podmienky na jeho zamestnávanie podľa osobitného predpisu, t.j. nemali povolenie na zamestnanie alebo povolenie na obsadenie voľného pracovného miesta podľa zákona o službách zamestnanosti.

Tieto nedostatky v oblasti porušenia zákazu nelegálneho zamestnávania boli kvalifikované ako závažné nedostatky.

Počet vykonaných inšpekcií práce v dozorovanej oblasti dodržiavania zákazu nelegálneho zamestnávania bol nižší v porovnaní s predchádzajúcim kalendárnym rokom 2016. V roku 2017 bolo zaznamenaných menej výkonov o 507. Počet subjektov, u ktorých bolo zistené porušenie zákazu nelegálneho zamestnávania bol menší o 39 subjektov v porovnaní s rovnakým obdobím minulého roka 2016. Počet osôb, ktoré boli nelegálne zamestnávané klesol oproti roku 2016 o 47 fyzických osôb.

Oblasť sociálnej legislatívy v doprave

Podľa požiadaviek EÚ bolo potrebné v roku 2017 v zmysle § 29 ods. 2 písm. b) a c) zákona č. 462/2007 Z. z. vykonať v SR celkom 252.000 kontrol pracovných dní vodičov na pracoviskách a

pozemných komunikáciách. Na Inšpektorát práce Prešov pripadlo v roku 2017 skontrolovať 31.500 pracovných dní. Z tohto počtu minimálne 30 % pracovných dní na pozemných komunikáciách, čo predstavovalo počet 9.450 pracovných dní a minimálne 50 % pracovných dní na pracoviskách dopravných podnikov, čo predstavovalo počet 15.750 pracovných dní. Zvyšných 20 % pracovných dní (6.300 pracovných dní) sme mohli podľa uváženia a momentálnych možností vykonať na pozemných komunikáciách alebo na pracoviskách dopravných podnikov.

V roku 2017 bolo skontrolovaných 10.887 pracovných dní vodičov pri počte 98 kontrol na pozemných komunikáciách. Pre porovnanie v roku 2014 bolo skontrolovaných 11.236 pracovných dní pri 117 kontrolách, v roku 2015 bolo skontrolovaných 11.632 pracovných dní vodičov pri 114 kontrolách a v roku 2016 bolo skontrolovaných 11.152 pracovných dní vodičov pri 99 kontrolách.

V hodnotenom roku 2017 bolo pri 47 kontrolách v dopravných podnikoch skontrolovaných 22.509 pracovných dní vodičov. Pre porovnanie za rovnaké obdobie v roku 2014 pri 67 kontrolách bolo skontrolovaných 23.629 pracovných dní vodičov, v roku 2015 pri 67 kontrolách bolo skontrolovaných 23.837 pracovných dní vodičov a v roku 2016 bolo skontrolovaných 22.650 pracovných dní vodičov.

Spolu v roku 2017 bolo skontrolovaných 33.396 pracovných dní vodičov. Vzhľadom k tomu, že plán na rok 2017 predstavoval počet 31.500 pracovných dní vodičov, splnil Inšpektorát práce Prešov stanovený ročný limit na 106,02 %.

V roku 2017 bolo zistených pri 98 kontrolách na pozemných komunikáciách spolu 401 nedostatkov. Z celkového počtu 401 nedostatkov bolo v zmysle prílohy č. 3 k zákonu č. 462/2007 Z. z. klasifikovaných 14 nedostatkov ako závažné nedostatky, v jednom prípade sa jednalo o jazdu so záznamovým zariadením bez potrebných plomb umiestnených schválenou montážnou dielňou (nevykonaná pravidelná kontrola po dvoch rokoch) a v prípade 13 nedostatkov v súvislosti s riadením motorového vozidla bez vlozenej karty vodiča. Vodiči v týchto prípadoch používali kartu vodiča, na ktorú nemali oprávnenie (jazda na cudziu karu). Vo všetkých týchto prípadoch závažných nedostatkov bola kontrolovaným vodičom uložená bloková pokuta v maximálnej výške 165,-€.

V roku 2017 bolo pri kontrolách v dopravných podnikoch zistených celkom 630 nedostatkov v oblasti sociálnej legislatívy v doprave.

Na základe vyššie uvedeného môžeme konštatovať, že za hodnotené obdobie roku 2017 bolo spolu v oblasti sociálnej legislatívy v doprave zistených spolu 1.031 nedostatkov. Pre porovnanie, za rovnaké obdobie v roku 2016 bolo zistených 1.691 nedostatkov, v roku 2015 bolo zistených 1.697 nedostatkov.

Pri hodnotení počtu zistených nedostatkov za kontrolované obdobie roku 2017 musíme konštatovať, že oproti roku 2016 nastal pokles v počte zistených nedostatkov o 660, čo predstavuje pokles v počte zistených porušení o 40 %.

Informácie o kontrolách pracovných dní vodičov boli získané z informačného systému TAGRA.

6. Nápravné a sankčné opatrenia orgánov inšpekcie práce

Na základe výsledkov inšpekcie práce a podľa závažností zistených nedostatkov inšpektori práce navrhovali technické a organizačné opatrenia, ale predovšetkým nariaďovali odstránenie zistených nedostatkov v určených termínoch.

Ak by to vyžadovala naliehavosť situácie, môže inšpektor práce vydať zákaz podľa ustanovení § 12 ods. 2 písm. d), e) a f) zákona o inšpekcii práce a nariadenie podľa ustanovení § 12 ods. 2 písm. c) a g) zákona o inšpekcii práce. V roku 2017 inšpektormi práce Inšpektorátu práce Prešov nebol písomným rozhodnutím vydaný zákaz prevádzky strojov alebo iných zariadení, používania technológií alebo činnosti, výrobných a iných priestorov a motorového vozidla, zákaz výkonu práce nadčas a prác žien, mladistvých, zákaz práce bez oprávnenia alebo kvalifikácie alebo ostatných prác proti predpisom.

V roku 2017 inšpektori práce odhalili 142 nedostatkov týkajúcich sa porušenia zákazu nelegálneho zamestnávania. Zároveň bolo zistených ďalších 314 závažných nedostatkov bez vydania zákazu. V tabuľke č. 6 prílohy tejto správy je uvedený prehľad vydaných rozhodnutí o zákaze, vrátane počtu zistených prípadov práce bez právneho titulu (nelegálnej práce) a počtu závažných nedostatkov bez vydania zákazu.

V roku 2017 Inšpektorát práce Prešov uložil 278 pokút za porušovanie všeobecne záväzných právnych predpisov v oblasti dozoru inšpektorátu práce v celkovej výške 596.900,- €. Na základe údajov o právoplatných pokutách možno konštatovať, že v roku 2017 bol nižší počet pokút o 27 oproti roku 2016, ale vzrástla celková suma právoplatne uložených pokút o 82.800,- €.

Z celkového počtu uložených pokút bolo 277 pokút uložených zamestnávateľským a podnikateľským subjektom v celkovej výške 596.700,- € a 1 pokuta bola uložená jednotlivcovi – fyzickej osobe v celkovej výške 200,- €.

Prehľad uložených pokút podľa jednotlivých oblastí dozoru:

BOZP	– 52 pokút zamestnávateľom v celkovej výške	113.800,- €
TD	– bez pokuty	0,- €
PPV	– 132 pokút zamestnávateľom v celkovej výške	192.700,- €
KNZ	– 89 pokút zamestnávateľom v celkovej výške	280.500,- €
SLvD	– 4 pokuty zamestnávateľom v celkovej výške	9.700,- €
	– 1 priestupkové konanie voči vodičovi	200,- €

Podľa zamerania výkonov inšpekcie práce bolo zamestnávateľom uložených najviac právoplatných pokút (132) za porušenie predpisov upravujúcich PPV, čo sa týka výšky pokút,

najvyššie uložená celková suma bola za odhalenie porušenia zákazu nelegálneho zamestnávania (280.500,-€).

Pri rozdelení uložených pokút, vzhľadom na druh výkonov inšpekcie práce, bolo najviac pokút v počte 132 uložených pri previerkach vykonaných na základe podnetov, čo sa týka výšky pokút, najvyššie uložená celková suma bola za vybavovanie podnetov, a to v sume 240.700,-€.

Jednotlivcovi uložil inšpektorát práce v roku 2017 len jednu právoplatnú pokutu (o 31 menej ako v roku 2016) v sume 200 eur. Pokuta bola uložená vodičovi za porušenie všeobecne záväzných právnych predpisov v oblasti sociálnej legislatívy v doprave.

Blokové pokuty v oblasti sociálnej legislatívy v doprave v roku 2017

V roku 2017 bolo uložených 142 blokových pokút v celkovej výške 11.490,- €.

- Cestná kontrola – celkom 94 blokových pokút v celkovej výške 7.755,- €.
- Dopravný podnik – celkom 48 blokových pokút vodičom v celkovej výške 3.735,- €,

Celkový počet blokových pokút uložených orgánmi inšpekcie práce jednotlivcom – vodičom v cestnej doprave nad 3,5 t bol o 4 blokové pokuty nižší v porovnaní s rokom 2016, avšak suma blokových pokút vzrástla o 375,-€.

V období roku 2017 nebolo odobraté žiadne oprávnenie, osvedčenie alebo preukaz na vykonávanie činnosti podľa osobitných predpisov, ani v jednom prípade nebolo odobraté osvedčenie bezpečnostného technika, autorizovaného bezpečnostného technika.

V oblasti dodržiavania zákazu nelegálneho zamestnávania v období roku 2017 nebolo vydané rozhodnutie o uložení dodatočnej platby.

V oblasti sociálnej legislatívy v doprave nebolo v období roka 2017 vydané rozhodnutie o zákaze riadenia motorového vozidla a ani v jednom prípade nebolo vydané nariadenie odstaviť vozidlo na prikázanom mieste. Zistené nedostatky a porušenia u kontrolovaných vodičov boli riešené na mieste vydaním pokutových blokov alebo blokov na pokutu nezaplatenú na mieste.

V období roku 2017 boli podané 2 podnety na zrušenie živnostenského oprávnenia alebo na pozastavenie prevádzkovania živnosti.

V období roku 2017 neboli podané podnety Ústrediu práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava na zrušenie povolenia na činnosť agentúr dočasného zamestnávania.

V období roku 2017 bolo podané jedno trestné oznámenia orgánom činným v trestnom konaní v súvislosti s podozrením zo spáchania trestného činu krátenia dane a poistného.

7. Stav a vývoj pracovných úrazov a chorôb z povolania

V roku 2017 bolo nahlásených 1.070 registrovaných pracovných úrazov (ďalej RPÚ), t. j. pracovných úrazov nad 3 dni práceneschopností závažných pracovných úrazov s následkom smrti a závažných pracovných úrazov s ťažkou ujmovou na zdraví, čo predstavuje mierny nárast o 41 pracovných úrazov (3,83 %) oproti roku 2016.

V roku 2017 bolo Inšpektorátom práce Prešov registrovaných 6 závažných pracovných úrazov s následkom smrti (ďalej SPÚ), čo oproti roku 2016 predstavuje pokles o 1 prípad (14,28 %).

V hodnotenom roku 2017 bolo registrovaných aj 27 pracovných úrazov s ťažkou ujmovou na zdraví (ďalej ŤUZ). Oproti roku 2016 došlo v roku 2017 k nárastu počtu pracovných úrazov s ŤUZ o 7 prípadov (25,92 %).

Zdroje sú prvou základnou skupinou úrazových znakov. Za zdroj úrazu sa považuje predmet, látka, alebo energia, prípadne človek, prírodný živý, ktorý svojím náhlým vonkajším pôsobením privodil úraz zamestnanca priamo alebo nepriamo tým, že pri jeho činnosti, prípadne pri náhodnom styku s ním, bol bezprostredným podnetom vzniku pracovného úrazu.

Zdroje SPÚ sa kumulovali do troch hlavných zdrojových skupín, ktorými boli: dopravné prostriedky (2 prípady – 33,33 %), materiál, bremená, predmety (2 prípady – 33,33 %).

Najčastejšími zdrojmi vzniku ŤUZ boli pracovné, prípadne cestné dopravné priestory ako zdroje pádov osôb (8 prípadov – 29,63 %), dopravné prostriedky (6 prípadov – 22,22 %) a stroje – hnacie, pomocné, obrábacie a pracovné (6 prípadov – 22,22 %).

Zo štatistiky zdrojov vzniku RPÚ za rok 2017 vyplýva, že najviac týchto úrazov spôsobila pracovné, prípadne cestné dopravné priestory ako zdroje pádov osôb (341 prípadov – 31,87 %), manipulácia s materiálom, bremenami, predmetmi, pôsobenie ostrých hrán alebo ich pád (283 prípadov – 26,44 % z celkového počtu RPÚ) a stroje – hnacie, pomocné, obrábacie a pracovné (124 prípadov – 11,58 %).

Najčastejšími príčinami vzniku SPÚ bolo predovšetkým používanie nebezpečných postupov alebo spôsobov práce vrátane konania bez oprávnenia (2 prípady – 33,33 %), chýbajúce alebo nedostatočné ochranné zariadenie a zabezpečenie (1 prípad – 16,66) a chybný alebo nepriaznivý stav zdroja úrazu (nie pracoviska) – 1 prípad – 16,66 %). V 2 prípadoch išlo o SPÚ, ktorých vyšetrenie pre zložitosť preukazovania skutočností súvisiacich s pracovným úrazom ku dňu vypracovania správy ešte nebolo ukončené.

Pri pracovných úrazoch s ŤUZ boli najčastejšou príčinou nedostatky osobných predpokladov na riadny pracovný výkon (13 prípadov – 48,14 %), ohrozenie zvieratami (3 prípady – 11,11 %) a ohrozenie inými osobami (3 prípady – 11,11 %). V 3 prípadoch išlo o ŤUZ, ktorých vyšetrenie pre zložitosť preukazovania skutočností súvisiacich s pracovným úrazom ku dňu vypracovania správy ešte nebolo ukončené.

Najčastejšími príčinami vzniku RPÚ boli predovšetkým nedostatky osobných predpokladov na výkon práce v čase úrazu, rôzne indispozície, nepozornosť a pod. a bežné riziko práce (789 prípadov – 73,73 %), nebezpečné konanie zamestnancov, ktorý utrpeli pracovný úraz v súvislosti

s používaním nebezpečných postupov alebo spôsobov práce vrátane konania bez odbornej spôsobilosti (53 prípadov – 4,95 %) a chybný alebo nepriaznivý stav zdroja úrazu (nie pracoviska) – 52 prípadov – 4,86 %.

V členení príčin vzniku SPÚ podľa zodpovednosti boli zistené 2 prípady (33,33 %), za ktoré nesie zodpovednosť zamestnávateľ a 2 prípady (33,33 %), za ktoré nesú zodpovednosť samotní poškodení zamestnanci.

Pri ŤUZ boli evidované 3 pracovné úrazy (11,11 %), za ktoré nesie zodpovednosť zamestnávateľ a 2 úrazy (7,41 %), za ktoré boli zodpovední samotní poškodení zamestnanci.

V členení príčin vzniku RPÚ podľa zodpovednosti bolo evidovaných 84 úrazov (7,85 %), za ktoré nesie zodpovednosť zamestnávateľ a 67 úrazov (6,26 %), za ktoré nesú zodpovednosť samotní poškodení zamestnanci.

V roku 2017 bolo Inšpektorátu práce Prešov hlásených celkom 16 chorôb z povolania. Inšpektorátu práce Prešov v roku 2017 neboli hlásené prípady ohrozenia chorobou z povolania. Z počtu 16 chorôb z povolania v sledovanom roku 2017 Inšpektorát práce Prešov vyšetroval bezpečnostné, technické a organizačné príčiny vzniku všetkých 16 chorôb z povolania. Vyšetrovanie bezpečnostných, technických a organizačných príčin vzniku chorôb z povolania bolo ukončené v 13 prípadoch.

V roku 2017 nebola v organizáciách spadajúcich do pôsobnosti orgánov inšpekcie práce vyšetovaná žiadna závažná priemyselná havária.

Najviac úrazov sa tradične koncentrovalo v odvetviach priemyselnej výroby, veľkoobchodu a maloobchodu a dopravy a skladovania.

Vzhľadom na počet úrazov môžeme konštatovať, že početnosť pracovných úrazov sa rapídne nezvyšuje a posledné tri roky sa drží na úrovni počtu niečo nad tisíc RPÚ.

IP Prešov sa naďalej bude zameriavať na odvetvia s najväčším počtom úrazov, na kontrolu subjektov oprávnených na výchovu a vzdelávanie v oblasti BOZP a na subjekty oprávnených na výkon bezpečnostno-technickej služby s cieľom zvýšiť kvalitu poskytovaných služieb v oblasti BOZP.

8. Spolupráca orgánov inšpekcie práce

Pri výkone inšpekcie práce v roku 2017 Inšpektorát práce Prešov spolupracoval s viacerými orgánmi štátnej správy vykonávaním spoločných kontrol a vzájomnou výmenou informácií a údajov.

So špecializovanými oddeleniami Policajného zboru ako Krajským dopravným inšpektorátom a v určitých prípadoch aj s jednotlivými Okresnými dopravnými inšpektorátmi bola spolupráca

a realizácia spoločných kontrol vykonávaná priebežne pri výkone dozoru v oblasti sociálnej legislatívy v doprave pri cestných kontrolách.

Spolupráca s útvarmi Policajného zboru bola realizovaná aj v súvislosti s vyšetrovaním udalostí, najmä závažných pracovných úrazov s následkom smrti, ale aj závažných pracovných úrazov s ťažkou ujmovou na zdraví. Ďalšou oblasťou, v ktorej spolupracoval inšpektorát práce s jednotlivými útvarmi PZ, najmä s Oddeleniami cudzineckej polície a Národnou jednotkou boja proti nelegálnej migrácii NAKA, expozitúra východ, bola oblasť boja proti nelegálnej práci a nelegálnemu zamestnávaniu. Táto spolupráca bola v roku 2017 realizovaná vo viacerých prípadoch (spolu 13 súčinnostných akcií), a to na základe žiadosti PZ alebo aj inšpektorátu práce v prípadoch, kde sa vopred predpokladalo marenie výkonu inšpekcie práce únikom kontrolovaných osôb nelegálne zamestnávaných z objektu pracoviska alebo v prípadoch, kde bol predpoklad zamestnávania cudzincov, štátnych príslušníkov tretích krajín. Spolupráca zo strany útvarov PZ bola poskytovaná na požadovanej úrovni a mala veľký význam a prínos v rámci zvyšovania efektivity výkonu inšpekcie práce v oblasti kontroly dodržiavania zákazu nelegálneho zamestnávania.

Orgány inšpekcie práce spolupracovali so stavebnými úradmi pri uplatňovaní právnych predpisov na zaistenie BOZP pri kolaudáciách stavieb a ich zmien.

Spolupráca a spoločný výkon dozoru bol realizovaný aj s vybranými miestne príslušnými Regionálnymi úradmi verejného zdravotníctva (ďalej RÚVZ), hlavne pri vyšetrovaní príčin vzniku chorôb z povolania a pri identifikácii prác a pracovísk, o ktorých bolo zo strany RÚVZ rozhodnuté ako o rizikových pracoviskách, a to najmä pre účely kontroly platenia príspevkov na doplnkové dôchodkové sporenie za zamestnancov, ktorí vykonávali v roku 2017 rizikové práce. Realizované boli aj spoločné pracovné porady inšpektorátu práce a určeným koordinátorom v kraji za RÚVZ, v rámci spoločných porád dochádzalo k výmene informácií, podaní a podnetov z činnosti oboch orgánov dozoru nad bezpečnosťou a ochranou zdravia pri práci. Inšpektorát práce a miestne príslušné RÚVZ sa zúčastňovali aj na previerkach, ktoré koordinovala Slovenská inšpekcia životného prostredia (ďalej SIŽP), a ktoré boli zamerané na prevenciu závažných priemyselných havárií. Spoločných previerok sa okrem vyššie uvedených orgánov štátnej správy zúčastnili aj orgány štátnej správy na úseku ochrany pred požiarmi a orgány štátnej správy na úseku civilnej ochrany.

Inšpektorát práce spolupracoval aj s jednotlivými pobočkami Sociálnej poisťovne. Na požiadanie pobočiek Sociálnej poisťovne bolo ich zamestnancom poskytované poradenstvo z oblasti pracovnoprávných vzťahov. V rámci súčinnosti žiadali pobočky Sociálnej poisťovne o vykonanie inšpekcie práce za účelom napr. určenia relevantnosti vzniku pracovnoprávných vzťahov, prípadne o preverenie trvania pracovnoprávneho vzťahu, a to vo špecifických prípadoch, ktoré sa jej javili ako subvenčný podvod za účelom neoprávneného vyplatenia dávok najmä nemocenského poistenia a materského. Inšpektorát práce Prešov na požiadanie poskytoval pobočkám Sociálnej poisťovne aj údaje o výsledku vyšetrovaných pracovných úrazov.

9. Hodnotenie stavu ochrany práce v roku 2017 v Slovenskej republike a opatrenia dozorného orgánu na zlepšenie stavu

V tejto časti správy je hodnotený stav ochrany práce v členení v oblasti BOZP, pracovnoprávných vzťahov a dodržiavania zákazu nelegálneho zamestnávania a v oblasti sociálnej legislatívy v doprave.

Hodnotenie stavu ochrany práce v oblasti BOZP

Vytvorenie dobrých pracovných podmienok zamestnancov podporuje vysoká úroveň BOZP, ktorá vytvára predpoklady pre vyššiu kvalitu, produktivitu práce a spoľahlivosť pracovných výkonov. V súčasnosti, najmä vo výrobných sektoroch, ale nielen v nich, je predpoklad zvyšovania miery ohrozenia života a zdravia zamestnancov, keďže rozvoj hospodárstva má priamy súvis s negatívnym vývojom pracovnej úrazovosti. Relatívny nedostatok finančných prostriedkov na účely plnenia povinností v oblasti BOZP sa prejavuje v tom, že zamestnávateľa nezaistujú BOZP v potrebnom rozsahu a miere primeranej existujúcemu riziku. Zamestnávateľa nepochopiteľne šetria v oblasti výchovy a vzdelávania zamestnancov k bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci, na zabezpečovaní kontrol, úradných skúšok, odborných prehliadok a odborných skúšok technických zariadení a vyhradených technických zariadení, nevykonávajú údržbu strojov a zariadení v pravidelných intervaloch a podľa potreby, neodstraňujú zistené nedostatky, staré technológie nenahrádzajú novými a bezpečnejšími technológiami, nie vždy poskytujú osobné ochranné pracovné prostriedky, atď. Preto stav v oblasti BOZP v kraji sa v porovnaní s rokom 2016 nezlepšil a je možné konštatovať, že je na úrovni minulého roku.

Nedostatky zistené v oblasti BOZP poukazujú na stále sa nezlepšujúcu úroveň technického stavu a vrátane technického stavu zariadení prevádzkovaných budov, ktoré svojim účelom sú určené na podnikanie, stavu v oblasti tzv. technickej bezpečnosti, na nesprávnu organizáciu práce zamestnávateľov a na chýbajúce systémové riadenie v oblasti BOZP.

V mnohých organizáciách, najmä v malých a stredných podnikoch s počtom zamestnancov do 20 nemožno hovoriť o požadovanom systémovom prístupe k problematike BOZP. Spolupráca vedenia, vedúcich zamestnancov a zamestnancov v oblasti BOZP je veľmi často nedostatočná a formálna, nakoľko v podnikovej praxi dostatočne nefungujú motivačné faktory pozitívne ovplyvňujúce zlepšovanie pracovného prostredia, ochranu a rozvoj bezpečnosti a zdravia zamestnancov. Niektorí zamestnávateľa naďalej preferujú ekonomický zisk na úkor starostlivosti o BOZP zamestnancov, príčinou by mohla byť čiastočne aj neexistencia motivačného systému povinného úrazového poistenia, a to v závislosti od výsledkov v oblasti BOZP.

Z našich poznatkov v oblasti dozoru nad dodržiavaním BOZP vyplýva, že problémy spôsobuje aj nedostatočné spoločenské docenenie významu BOZP. Prejavuje sa aj absencia zamestnávania odborných zamestnancov pre BOZP v riadnom pracovnom pomere (najmä autorizovaných bezpečnostných technikov a revízných technikov). Často sú títo odborní zamestnanci nahradzovaní poskytovaním týchto služieb dodávateľským spôsobom.

Navrhované opatrenia na zlepšenie stavu v oblasti BOZP:

- v oblasti BOZP klásť oveľa vyšší dôraz na prevenciu, prevencia vzniku pracovných úrazov a chorôb z povolania má mať prednosť pred odškodňovaním pracovného úrazu a choroby z

povolania a pred pracovnou rehabilitáciou na obnovu pracovnej schopnosti po pracovnom úraze alebo pri chorobe z povolania,

- efektívnejšie presadzovať, aj cestou zmeny legislatívy v oblasti BOZP, zapojenie zamestnancov do zlepšovania stavu BOZP na svojich pracoviskách, najmä ich zapojenie do hodnotenia, prevencie a riadenia rizika poškodenia zdravia,
- venovať vyššiu pozornosť pracovným podmienkam zamestnancov na rizikových pracoviskách s cieľom presadzovania takých opatrení, ktoré dlhodobo pomôžu udržať na nich bezpečnosť a ochranu zdravia,
- venovať zvýšenú pozornosť výchove a vzdelávaniu v oblasti BOZP, podporovať moderné systémy vzdelávania cez rôzne internetové aplikácie s dôrazom na znižovanie počtu pracovných úrazov,
- zvyšovať dôraz inšpektorátov práce v oblasti dozoru nad BOZP na elimináciu formálnosti tak pri realizovaní, ako aj pri aplikovaní požiadaviek BOZP.

Hodnotenie stavu ochrany práce v oblasti pracovnoprávných vzťahov a v oblasti dodržiavania zákazu nelegálneho zamestnávania

Porušovanie predpisov v pracovnoprávných vzťahov nebolo na Slovensku ojedinelým javom. Častými boli prípady neposkytovania mzdy za vykonanú prácu, neposkytovanie mzdy za prácu nadčas, evidovanie nižšieho počtu odpracovaného času a skresľovanie evidencie pracovného času, neposkytovanie mzdy vo výške minimálneho mzdového nároku, nezabezpečovanie stravovania alebo zamestnávania zamestnancov na dohody o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru, a to na činnosti, ktorými bol zjavne zastieraný pracovný pomer.

Počet podnetov v oblasti pracovnoprávných vzťahov ani v roku 2017 nemal klesajúcu tendenciu. V oblasti pracovnoprávných vzťahov sme aj v roku 2017 zaznamenali cez 500 podnetov, zhruba 1/3 z nich boli aj opodstatnené.

V súvislosti so zamestnávaním na základe dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru bolo obchádzanie Zákonníka práce uvedeným spôsobom veľmi častým javom. Zamestnávateľia dodávateľským spôsobom prostredníctvom zamestnancov na dohody poskytovali služby na pracoviskách iných subjektov – obchodných partnerov. Uvedený spôsob využívania závislej práce týchto zamestnancov napĺňa znaky dočasného pridelenia, ktoré sa vo vzťahu k dohodám za dočasné pridelenie nepovažuje.

V roku 2017 bol s nástupom novej legislatívy v oblasti vysielania zamestnancov v rámci cezhraničného poskytovania služieb (účinnosť od 18. 06. 2016) a vzrastajúcim dopytom po kvalifikovanej pracovnej sile na Slovensku, zaznamenaný nárast prípadov zisteného nelegálneho zamestnávania zamestnancov – občanov tretích krajín, vysielaných na územie SR v rámci poskytovania služieb zamestnávateľmi usadenými v inom členskom štáte EÚ.

Vychádzajúc z vyššie uvedeného stavu bolo v roku 2017 zistených niekoľko takýchto prípadov nelegálne zamestnávajúcich osôb – štátnych príslušníkov tretích krajín.

Porušenie zákazu nelegálneho zamestnávania spočívalo v nesplnení podmienok na zamestnávanie týchto osôb, ktoré vyplývajú zo zákona o službách zamestnanosti (v roku 2017 bolo zistené nelegálne zamestnávanie 5 fyzických osôb, štátnych príslušníkov Ukrajiny), ako aj v

ich zdržiavani sa na území SR v rozpore s ustanoveniami zákona o pobyte cudzincov (v roku 2017 bolo zistené nelegálne zamestnávanie 4 fyzických osôb, štátnych príslušníkov Ukrajiny).

V nadväznosti na nelegálne zamestnávanie vyslaných zamestnancov bolo v roku 2017 zisťované aj porušenie zákazu prijať prácu alebo službu, ak dodávateľ služby ju poskytoval prijímateľovi služby prostredníctvom nelegálne zamestnávaných osôb, pričom išlo o cezhraničné poskytovanie služby po dobu presahujúcu päť dní v období 12 mesiacov od prvého poskytnutia služby alebo o vnútroštátnu dodávku práce alebo cezhraničnú dodávku práce. Zákaz prijať prácu alebo službu za uvedených podmienok upravuje naša legislatíva, účinná od 18. 06. 2016. Inšpektori práce zistili porušenia súvisiaceho § 7b ods. 5 zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v roku 2016 v jednom prípade, v roku 2017 bolo dané porušenie zistené v dvoch prípadoch. V ďalšom období pri uvoľňovaní podmienok na zamestnávanie cudzincov, štátnych príslušníkov tretích krajín predpokladáme zvyšujúci nárast týchto nedostatkov v oblasti nelegálneho zamestnávania.

Hodnotenie stavu ochrany práce v oblasti SLvD

Počet nedostatkov sa každoročne znižuje (nižší počet zistených nedostatkov oproti roku 2016 o 39 %), čo je spôsobené viacerými faktormi:

- zvýšením počtu vozidiel vybavených digitálnym tachografom. Počet digitálnych tachografov sa pritom od ich zavedenia do praxe v roku 2006 neustále zvyšuje. Pri digitálnych tachografoch sú všetky údaje detailne zaznamenávané na kartu vodiča ako aj do samotného tachografu, a preto výrazne klesá možnosť skresľovania údajov. Z toho dôvodu vodiči nemajú inú možnosť ako začať dodržiavať predpisy v oblasti sociálnej legislatívy v doprave.
- preventívnou činnosťou inšpektorátov práce v predchádzajúcom období, neustále sa zvyšujúcou kvalitou kontrol vodičov nielen na Slovensku, ale aj v zahraničí.

Výsledky kontrol inšpekcie práce v oblasti sociálnej legislatívy v doprave potvrdzujú opodstatnenosť a potrebu kontrolnej činnosti v tejto oblasti. Vyplýva to predovšetkým z potreby zvyšovať bezpečnosť na cestách a zvyšovať kultúru práce vodičov najmä v medzinárodnej kamiónovej doprave. Je potrebné si však uvedomiť, že bezpečnosť je jednou z najdôležitejších cieľov pri preprave tovarov a osôb. Snahou Inšpektorátu práce Prešov bolo prispieť maximálnou možnou mierou na naplnenie tohto cieľa.

Navrhované opatrenia:

- zvýšiť sadzby pokút za porušovanie právnych predpisov v oblasti sociálnej legislatívy v doprave na úroveň okolitých štátov EÚ,
- legislatívne doriešiť pri kontrolách na pozemných komunikáciách vymáhanie nezaplatených pokút na mieste hlavne v prípade zahraničných vodičov,
- doriešenie problému zabezpečovania doprovodu vozidla na odstavnú plochu.

PRÍLOHA

10.1 Personálne údaje

Prehľad počtu zamestnancov Inšpektorátu práce Prešov, počet inšpektorov práce vrátane vedúcich zamestnancov, uchádzačov a počet žien (k 31. 12. 2017) je uvedený v nasledujúcich tabuľkách:

	Počet zamestnancov	Počet inšpektorov	Počet uchádzačov	Počet žien	Počet žien inšpektoriek
IP Prešov	55	38	4	23	11/2*

*2 uchádzačky na miesto inšpektora práce

	Počet zamestnancov	Počet vedúcich zamestnancov	Počet vedúcich inšpektorov	Počet žien vedúcich	Počet žien vedúcich inšpektorov
IP Prešov	55	8	6	4	2

Prehľad vekovej štruktúry zamestnancov a inšpektorov práce k 31.12.2017

	do 30 rokov	od 31 do 40 rokov	od 41 do 50 rokov	od 51 do 60 rokov	nad 60 rokov	SPOLU	vekový priemer
IP Prešov zamestnanci	8	6	11	18	12	55	48
IP Prešov inšpektori	7	4	6	15	10	42	49

Z celkového počtu 12 zamestnancov z toho 10 inšpektorov práce, ktorí dosiahli vek nad 60 rokov, v druhej polovici roku 2017, resp. k 31.12.2017 ukončili štátnozamestnanecký pomer 3 inšpektori práce, všetci vek 65 rokov dosiahli pred 01.06.2017, pred účinnosťou zákona č.55/2007 Z. z., ktorý opätovne stanovil hornú hranicu veku, do dosiahnutia ktorého je možné vykonávať štátnu službu.

10.2 Výkony

V roku 2017 bolo zrealizovaných celkovo 8.474 výkonov v jednotlivých oblastiach inšpekcie práce, čo je na úrovni 92 % počtu výkonov v porovnaní s rokom 2016.

Bez poradenskej činnosti bolo v roku 2017 zrealizovaných spolu 5296 výkonov, čo je na úrovni 81,67 % počtu výkonov v porovnaní s rokom 2016 (6.484 výkonov). Bližšie informácie o počte a jednotlivých druhoch výkonov sú v tabuľke č. 2 prílohy.

Z celkového počtu výkonov bolo najviac výkonov v počte 2421 zameraných na kontrolu dodržiavania zákazu nelegálneho zamestnávania (KNZ), čo je na úrovni 90,26 % v počte výkonov v porovnaní s rokom 2016.

Druhou najpočetnejšou skupinou v oblasti výkonov bola oblasť pracovnoprávných vzťahov (PPV), kde bolo zrealizovaných celkovo 974 výkonov, čo je na úrovni 114,32 % v počte výkonov v porovnaní s rokom 2016.

V oblasti BOZP bolo zrealizovaných celkovo 805 výkonov a pokles oproti roku 2016 logicky vyplynul zo skutočnosti, že viac plánovaných aj mimoriadnych úloh bolo v roku 2016 zameraných na iné oblasti. Počet výkonov v oblasti BOZP bol na úrovni 76,95 % v počte výkonov v porovnaní s rokom 2016.

V oblasti trhového dohľadu (TD) bolo zrealizovaných celkovo 377 výkonov, čo je na úrovni 95,68 % v počte výkonov v porovnaní s rokom 2016.

V oblasti sociálnej legislatívy v doprave (SLvD) bolo zrealizovaných celkovo 719 výkonov, čo je na úrovni 101,26 % v počte výkonov v porovnaní s rokom 2016.

Zhodnotenie podielu prevenčnej činnosti na celkovom počte výkonov:

Oblasť BOZP	Výkony (A+B)	- 301 výkonov
	Výkony (C+E+F+J)	- 504 výkonov
Oblasť TD	Výkony (A+B)	- 52 výkonov
	Výkony (C)	- 325 výkonov
Oblasť PPV	Výkony (A+B)	- 627 výkonov
	Výkony (E+F+H)	- 347 výkonov
Oblasť KNZ	Výkony (A+B)	- 2.203 výkonov
	Výkony (E+J)	- 218 výkonov
Oblasť SLvD	Výkony (A+B)	- 701 výkonov
	Výkony (E)	- 18 výkonov

Komentár

V oblasti BOZP podielom nevynútených výkonov (A+B) na celkovom počte výkonov v oblasti BOZP bola zaznamenaná prevenčná činnosť, ktorá v oblasti BOZP v roku 2017 predstavovala

37,39 % z celkového počtu výkonov v tejto oblasti. Zaznamenaný ďalší pokles nevynútených výkonov v oblasti BOZP oproti minulému roku (45,73 % v roku 2016).

V oblasti TD až na 52 výkonov v rámci plánovaných úloh, všetky ostatné výkony boli realizované v súvislosti s uplatňovaním požiadaviek na zaistenie BOZP pri povoľovaní a kolaudácii stavieb a ich zmien. Prevenčná činnosť v oblasti TD tak predstavuje len 13,79 % výkonov.

V oblasti PPV už niekoľko rokov dominujú vynútené výkony súvisiace so šetrením podnetov. V oblasti PPV predstavovala prevenčná činnosť slušných 64,37 % z celkového počtu výkonov v tejto oblasti.

Z pohľadu prevenčnej činnosti je možné dosiahnuté výkony pozitívne hodnotiť len v oblasti KNZ a SLvD.

V oblasti KNZ prevenčná činnosť vzrástla najmä pôsobením útvarov kontroly nelegálneho zamestnávania a podiel prevenčnej činnosti v rámci celkových výkonov v tejto oblasti predstavuje až 90,99 % výkonov.

Prevenčná činnosť jasne dominuje aj v oblasti kontroly sociálnej legislatívy v doprave, tu podiel nevynútených výkonov v rámci celkových výkonov v tejto oblasti predstavuje 97,49 %.

10.3 Poradenská činnosť

V súlade so zákonom o inšpekcii práce poskytovali inšpektori práce v roku 2017 poradenstvo zamestnávateľom, fyzickým osobám, ktoré sú podnikateľmi a nie sú zamestnávateľmi a zamestnancom.

Poradenská činnosť je naďalej realizovaná v rámci inšpekcie práce na pracoviskách zamestnávateľa počas výkonov inšpekcie práce v organizáciách, pri kolaudáciách a pri vyšetrovaní pracovných úrazov. Kvalifikované odborné poradenstvo na inšpektoráte práce bolo v roku 2017 vyžiadané v oblasti BOZP v počte 32 prípadov, v oblasti PPV v počte 241 prípadov, v oblasti SLvD v počte 21 prípadov a v oblasti kontroly nelegálneho zamestnávania v počte 9 prípadov, čo spolu predstavuje celkový počet 303 poradenstiev na inšpektoráte práce.

Oblasť poradenstva je neoddeliteľnou súčasťou preventívnej činnosti inšpekcie práce a prispieva k zvyšovaniu právneho vedomia v právnických a fyzických subjektoch v oblasti BOZP, PPV, trhového dohľadu, dopravy a nelegálneho zamestnávania. V roku 2017 poskytovali inšpektori práce poradenskú činnosť týmito formami - telefonicky, osobne v kontrolovanom subjekte, osobne v priestoroch inšpektorátu práce, emailom, písomnou formou.

Trvale vysoký záujem v rámci poradenstva na vyžiadanie je v oblasti PPV. Pokles záujmu o poradenstvo nastal v oblasti BOZP a SLvD. Drvivá väčšina poradenstva je zo strany zamestnancov.

V pracovnoprávnej oblasti sú inšpektorom práce najčastejšie kladené otázky ohľadom skončenia pracovného pomeru, osobných prekážok v práci na strane zamestnanca, nevyplatenia miezd, mzdového zvýhodnenia za prácu nadčas, vo sviatok, v noci, v zdraví škodlivom prostredí a pod. Poradenstvo v oblasti BOZP sa najčastejšie dotýka otázok organizácie práce, riadenia BOZP, pracovného prostredia, VTZ a pod. Poradenstvo v oblasti dopravy je najviac poskytované pri kontrolách na cestách so záujmom o pracovný čas a dobu odpočinku v doprave, správne používanie záznamového zariadenia, spôsob archivácie, podmienky vydávania kariet vodičov a pod.

Požiadavky na poradenskú činnosť mali klesajúcu tendenciu, a v porovnaní s rokom 2016 bola poradenská činnosť na inšpektorátoch práce na úrovni 52,88 % (573 poradenstiev na inšpektoráte práce).

10.4 Poskytovanie informácií

Inšpektorát práce Prešov v roku 2017 sprístupňoval informácie podľa zákona č.: 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon 211/2000 Z. z.“) nasledujúcim spôsobom:

- zverejnenie povinných informácií uvedených v § 5 zákona 211/2000 Z. z. na verejne prístupnej úradnej tabuli na 3. poschodí v sídle Inšpektorátu práce Prešov na ulici Konštantínovej 6, Prešov a na internetovej stránke <https://www.ip.gov.sk/poskytovanie-informacii/po/>.
- zverejnenie povinne zverejňovaných zmlúv podľa § 5a a § 5b zákona 211/2000 Z. z. v Centrálnom registri zmlúv a na internetovej stránke <https://www.ip.gov.sk/faktury/>.

V roku 2017 bolo na Inšpektorát práce Prešov podaných 34 podaní označených ako žiadosti o sprístupnenie informácie podľa zákona 211/2000 Z. z., dve z nich ale boli vyhodnotené po rozhovore so žiadateľom ako žiadosti o nahliadnutie do spisu v rámci správneho konania a teda nešlo o žiadosti podľa zákona 211/2000 Z. z.. IP Prešov preto v roku 2017 teda vybavoval 32 žiadosti o sprístupnenie informácie podľa zákona 211/2000 Z. z.

10 x informácia o zistení/nezistení nedostatkov v konkrétnych subjektoch
5 x štatistické informácie, počet zistení konkrétneho porušenia predpisov
1 x informácia o nedoplatkoch konkrétneho subjektu
16 x zaslanie dokladov, alebo celého spisu z inšpekcie práce
z toho 15 x bol žiadaný výsledný materiál z vykonanej inšpekcie práce
1 x bol vyžiadaný celý spis z vykonanej inšpekcie práce.

Inšpektorát práce sprístupnil žiadané informácie osobne (1x), e-mailom (16x) a písomne (15x). Inšpektorát práce Prešov akceptoval žiadateľmi uvedený spôsob sprístupnenia informácií s tým, že v prípadoch, že bolo vydané rozhodnutie o nesprístupnení, prípadne o čiastočnom nesprístupnení informácií, boli informácie zaslané e-mailom a rozhodnutie zasielane poštou v súlade so zákonom o správnom konaní (správnym poriadkom).

Inšpektorát práce Prešov v roku 2017 vydal jedno rozhodnutie o nesprístupnení požadovanej informácie, v desiatich prípadoch rozhodol o čiastočnom nesprístupnení informácie spolu s poskytnutím informácií a 21 žiadostí o sprístupnenie informácii vybavil kladne v súlade so žiadosťami o sprístupnené informácii.

Dôvodom na nesprístupnenie informácií bola najmä ochrana osobných údajov, požiadavka na sprístupnenie dokladov zo spisu z výkonu inšpekcie práce, prípadne inšpektoráty práce požadovanou informáciou nedisponovali.

Inšpektorát práce Prešov spolupracoval s médiami v roku 2017 v 15 prípadoch. Informácie boli médiám poskytované spravidla na ich vyžiadanie pri zabezpečovaní povinnosti v súlade so zákonom č. 211/2000 Z. z. Informácie médiám poskytoval poverený zamestnanec inšpektorátu práce - hovorca. Ostatní zamestnanci inšpektorátu práce sú oprávnení poskytnúť informácie médiám iba so súhlasom alebo na základe poverenia hlavného inšpektora práce.

V roku 2017 boli médiám poskytnuté 3 vyjadrenia týkajúce sa pracovných úrazov, ku ktorým došlo v Prešovskom kraji. V jednom prípade boli informácie poskytnuté v rozsahu poradenstva ako zabezpečiť práva zamestnancov vodičov v prípade mimoriadne teplého počasia. Až 11 vyjadrení pre médiá sa však týkali konkrétnych inšpekcií práce vykonaných v konkrétnych firmách, najmä v oblasti pracovnoprávných vzťahov a zistených prípadov zákazu nelegálneho zamestnávania.

Informácie boli poskytnuté televíziám (11x), printovým médiami (3x) a rádiám (1x).

Informácie boli poskytnuté spôsobom – telefonicky (5x), osobne (6x) a e-mailom (4x).

10.5 Sťažnosti a podania

Inšpektorát práce Prešov v hodnotenom období roku 2017 prijal 4 sťažnosti, čo predstavuje oproti 7 sťažnostiam prijatým v roku 2016 percentuálny pokles o 42,85 %. Inšpektorátu práce Prešov v roku 2017 nebola doručená petícia.

Z vyššie uvedeného počtu sťažností za rok 2017 bolo k 31. 12. 2017 vybavené všetky doručené sťažnosti.

Inšpektorát práce Prešov v roku 2017 prešetril 3 sťažnosti, jedna sťažnosť bola odložená v zmysle zákona o sťažnostiach. Z troch prešetrovaných sťažností bola jedna sťažnosť vyhodnotená ako opodstatnená.

V roku 2017 bolo Inšpektorátu práce Prešov doručených 706 podaní. Oproti roku 2016 (750 podaní) počet doručených podaní mierne klesol o 44 podaní (-5,86 %).

Najviac podaní, až 490 (69,40 %) podaní poukazovalo na porušovanie pracovnoprávných predpisov. Na porušovanie zákazu nelegálneho zamestnávania upozorňovalo 143 podaní (20,25 %) podaní, na porušovanie právnych a ostatných predpisov na zaistenie BOZP 108 podaní

(15,29 %) podaní, na porušovanie právnych predpisov v oblasti sociálnej legislatívy v doprave 22 podaní (3,11 %) podaní. Autori podnetov a oznámení často poukazovali na porušovanie predpisov súčasne vo viacerých oblastiach, napr. na porušovanie všeobecne záväzných právnych predpisov v oblasti BOZP a zároveň aj v oblasti PPV alebo nelegálneho zamestnávania. Išlo o kombinované podnety resp. oznámenia. Vzhľadom na túto skutočnosť je vo vyššie uvedenom odseku uvedený vyšší súčet počtu podaní podľa jednotlivých oblastí dozoru ako bol doručený celkový počet podaní za rok 2017 (spolu 706 podaní).

Najviac podnetov upozorňovalo na finančné poškodzovanie zamestnancov, predovšetkým neposkytnutie mzdy alebo jej časti. V oblasti BOZP podnety najčastejšie upozorňovali na prácu bez odbornej spôsobilosti a na bezpečnosť strojov, zariadení a priestorov pracovísk, najmä na porušovanie BOZP na stavbách.

Pri šetrení podnetov bolo zistených celkom 758 nedostatkov. Z celkového počtu všetkých zistených nedostatkov bolo 571 nedostatkov zistených v súvislosti s porušovaním Zákonníka práce, čo predstavuje 75,33 % všetkých nedostatkov, 113 (14,90 %) nedostatkov bolo zistených pri prešetrovaní podnetov v oblasti BOZP a TD, 26 nedostatkov (3,43 %) bolo zistených pri prešetrovaní podnetov v oblasti upravujúcej pracovný čas zamestnancov v cestnej doprave a 48 (6,33 %) nedostatkov bolo zistených pri šetrení podnetov v oblasti upravujúcej zákaz nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania.

10.6 Príprava predpisov a technická normalizácia

V roku 2017 sa Inšpektoráty práce Prešov podieľal na pripomienkovaní nasledovných právnych predpisov:

- zákon č. 125/2006 Z. z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov;
- zákon č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov;
- zákon č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov;
- zákon č. 307/2014 Z. z. o niektorých opatreniach súvisiacich s oznamovaním protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov;

10.7 Zahraničná spolupráca

V roku 2017 sa Inšpektorát práce Prešov nepodieľal na spolupráci na medzinárodnej úrovni v rámci orgánov inšpekcie práce iných členských štátov Európskej únie.

10.8. Vydávanie osvedčení a preukazov Inšpektorátom práce Prešov

Osvedčenia a preukazy boli vydávané na základe písomnej žiadosti fyzickej osoby, ktorá bola doručená na Inšpektorát práce Prešov. Fyzická osoba, ktorá žiadala o vydanie osvedčenia alebo preukazu musela absolvovať overenie odborných vedomostí u oprávnenej právnickej osoby.

a) Vydané osvedčenia

Inšpektorát práce Prešov v roku 2017 vydal 39 osvedčení revíznym technikom, z toho

- 36 osvedčení na vykonávanie činností na elektrických zariadeniach,
- 2 osvedčenia na vykonávanie činností na plynových zariadeniach a
- 1 osvedčenie na vykonávanie činností na tlakových zariadeniach.

V roku 2017 nastal výrazný pokles v počte vydaných osvedčení oproti roku 2016, kedy Inšpektorát práce Prešov vydal 61 osvedčení. Pokles v počte vydaných osvedčení oproti roku 2016 bol v počte 22 osvedčení, čo predstavuje pokles takmer o 36,1 %.

b) Vydané preukazy

Inšpektorát práce Prešov v roku 2017 vydal 157 preukazov na obsluhu

- 111 preukazov na obsluhu tlakových zariadení,
- 39 preukazov na obsluhu plynových zariadení a
- 7 preukazov na obsluhu zdvíhacích zariadení.

V roku 2017 nastal výrazný pokles aj v počte vydaných preukazov oproti roku 2016, kedy Inšpektorát práce Prešov vydal 273 preukazov. Pokles v počte vydaných preukazov oproti roku 2016 bol v počte 116 preukazov, čo predstavuje pokles takmer o 42,49 %.

Nedostatky u žiadateľov na vydanie osvedčení a preukazov pretrvávajú hlavne v podávaní žiadostí na nepríslušný inšpektorát práce, t.j. nie na inšpektorát práce nie podľa miesta konania skúšok (miesta overovania vedomostí zo strany oprávnenej právnickej osoby), ale žiadateľ o vydanie osvedčenia alebo preukazu podáva žiadosť na inšpektorát práce podľa miesta bydliska, ďalej pretrvávajú nedostatky v predkladaní neúplných žiadostí o vydanie osvedčenia alebo preukazu, t.j. súčasťou žiadostí nie sú originály alebo overené kópie dokladov o dosiahnutom vzdelaní a rovnako súčasťou žiadostí nie sú doklady potvrdzujúce zdravotnú spôsobilosť na výkon činnosti, t.j. doklad o absolvovaní zdravotnej prehliadky, v tejto súvislosti sú predkladané len lekárske nálezy.

11. Prehľad všeobecne záväzných predpisov

- zákon č. 125/2006 Z. z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov;
- zákon č. 128/2015 Z. z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov;

- zákon č. 67/2010 Z. z. o podmienkach uvedenia chemických látok a chemických zmesí na trh a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (chemický zákon);
- zákon č. 264/1999 Z. z. o technických požiadavkách na výrobky a o posudzovaní zhody a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov;
- zákon č. 307/2014 Z. z. o niektorých opatreniach súvisiacich s oznamovaním protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov;
- zákon č. 650/2004 Z. z. o doplnkovom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov;
- zákon č. 351/2015 Z. z. o cezhraničnej spolupráci pri vysielaní zamestnancov na výkon prác pri poskytovaní služieb a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov;
- zákon č. 462/2007 Z. z. o organizácii pracovného času v doprave a o zmene a doplnení zákona č. 125/2006 Z. z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 309/2007 Z. z. v znení neskorších predpisov;
- zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov;
- zákon č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov;
- zákon č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov;
- zákon č. 307/2014 Z. z. o niektorých opatreniach súvisiacich s oznamovaním protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov;
- zákon č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov;
- zákon č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.